

[Udenrigsministeren.]

overholdelsen tænkes foretaget af Den internationale Atomenergikommission. Sovjetunionens reaktion herpå har været negativ med henvisning til, at kontrolproblemerne ville være praktisk taget uløselige, så længe en aftale om almindelig og fuldstændig nedrustning ikke er indgået.

Et videregående forslag af samme karakter blev genfremsat af USA i 1964. Det går ud på at formindske mængden af spalteligt materiale, der er til rådighed for kernevåbenfremstilling, ved at overføre dele af eksisterende lagre til fredelige formål. USA er villig til at overføre en større mængde, end der kræves af Sovjetunionen. Eksempelvis er foreslået henholdsvis 60 og 40 t beriget uran. Ifølge amerikanske opgivelser svarer 60 t beriget uran til en sprængkraft på ca. 1.000 megatons d. v. s. 1 milliard t konventionelt kemisk sprængstof, d. v. s. $\frac{1}{3}$ t for hvert menneske på jordkloden. Anvendt til fremstilling af elektrisk energi ville 60 t beriget uran kunne producere 370 milliarder kilowatttimer, hvilket er en tredjedel af den samlede amerikanske produktion af elektrisk energi i 1963. Fra sovjetisk side har man ikke vist interesse for det amerikanske forslag. Årsagen kan være, at Sovjetunionen finder, at dens beholdning af beriget uran ikke tillader en reduktion, uden at landets sikkerhed kompromitteres.

Forslag om gensidig tilintetgørelse af bombefly er fremsat af såvel øst som vest. USA har foreslået ødelæggelse af to bestemte typer strategiske bombefly i et antal af 20 om måneden i to år, i alt 480 fly på hver side. Sovjet ønskede oprindeligt alle bombefly i verden tilintetgjort, men har modificeret sit standpunkt derhen, at stormagterne skulle indlede tilintetgørelsen, og at de mindre lande, hvis sikkerhed er mere afhængig af bombefly, først skulle ind under arrangementet på et senere tidspunkt.

USA har ud fra et balancesynspunkt ikke kunnet acceptere en ødelæggelse af alle sine strategiske bombefly, der komplementerer landets langdistanceraketter. Sovjetunionens langdistanceraketter komplementeres derimod i vid udstrækning af mellem-distanceraketter. Sovjet har på den anden side afvist det amerikanske forslag med den begrundelse, at dets gennemførelse blot

medfører tilintetgørelse af en forældet amerikansk flytype og giver plads for en øget takt i moderniseringen af USAs luftstyrker.

Det amerikanske krav om international kontrol med tilintetgørelsen er i overensstemmelse med de sovjetiske principper om kontrol med nedrustning og skulle næppe give anledning til vanskeligheder. Grunden til uoverensstemmelserne må søges i en forskellig vurdering af bombeflyenes militære betydning, generelt for så vidt angår Sovjets forslag, men specielt i relation til det amerikanske forslag, idet de to foreslåede typers objektive karakteristika er sammenlignelige. Uoverensstemmelsen illustrerer vanskelighederne ved at nedbringe magtbalancens niveau, samtidig med at balancen oprettholdes. Det er ikke blot et spørgsmål om absolutte tal, men om sammensætningen af de to landes totale strategiske styrker.

Sovjet har fremsat et mere generelt forslag om reduktion af magtbalancens niveau gennem nedskæring af forsvarsudgifterne med 10-15 pct. Sovjet er villig til en nærmere drøftelse af spørgsmålet om kontrol med overholdelsen af en eventuel aftale, såfremt de vestlige lande på forhånd vil acceptere princippet i forslaget. Vesten har ikke afvist forslaget, men har afvist at give principiel tilslutning til en reduktion uden forudgående belysning af de meget komplicerede kontrolproblemer. Sovjet har til gengæld afvist et vestligt forslag om særlige undersøgelser af disse i en teknisk underkomité.

Blandt de usikkerhedsmomenter, som er fremhævet mod en umiddelbar accept af den sovjetiske tanke, kan nævnes 1) definitionen på militære udgifter; skal forskning, vedligeholdelse, træning m. m. medregnes?, 2) mulighederne for egentlig budgetkontrol, d. v. s. sikring mod, at militære udgifter skjules under andre poster, 3) sammenligning af forskellige landes budgetter er vanskelig, fordi købekraften og ikke valutakursen er afgørende, og 4) en given procentreduktions virkning på militærpotentialet afhænger af, hvilket område det enkelte land vælger at reducere på.

Endelig skal om de begrænsede foranstaltninger nævnes, at vestmagterne har afvist et forslag, fremsat af Æthiopien og støttet af øst, om indkaldelse af en international konference med henblik på undertegnelse